

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1924 kl. 4 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner angående skyldighet för Stockholms stad att av inflytande nöjesskatt avstå viss andel till statsverket för att tillgodoföras verksamheten vid kungl. teatern.

(1:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, väckta, den ena i första kammaren, nr 83, av herr *Rune* och den andra i andra kammaren, nr 140, av herr *Bengtsson* i Norup har hemställts,

»1:o att riksdagen måtte besluta sådan ändring uti kungl. förordningen den 30 maj 1919 om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjeställningar, att Stockholms stad förpliktas att av staden tillkommande nöjesskatt till statsverket årligen redovisa ett belopp motsvarande 25 procent av inflytande nöjesskatt, dock högst fyrahundratusen kronor för att tillgodoföras verksamheten vid kungl. teatern (operan) samt

2:o att detta belopp skall användas för kungl. teaterns verksamhet enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.»

I motiveringen till det föreliggande förslaget hava motionärerna erinrat, att genom beslut av 1923 års riksdag viss del av den i Stockholms stad utgående nöjesskatten undandragits staden och tillförts verksamheten vid kungl. teatern och kungl. dramatiska teatern. Motionärerna hava vidare uttalat sig för, att kungl. teatern, som för att kunna fylla sin kulturella uppgift vore i stor utsträckning beroende av bidrag från det allmänna, erhöle ytterligare någon stadigvarande inkomst. En dylik fördel kunde beredas kungl. teatern genom ett ytterligare fortskridande på den väg, som genom nyssnämnda beslut beträffs av 1923 års riksdag. Det i motionerna framlagda förslaget utgör sålunda enligt motionärernas mening ett fullföljande av den tanke, som låg till grund för sistnämnda beslut.

Gent emot den uppfattning, som sålunda varit vägledande för motionärerna, har utskottet velat fästa uppmärksamheten på en viktig principiell skiljaktighet mellan 1923 års berörda riksdagsbeslut och det nu föreliggande förslaget.

Bevillningsutskottet vid nämnda riksdag lämnade i sitt i ämnet avgivna, av riksdagen sedermera godkända och åberopade betänkande till en början en redogörelse, av vilken framgick ej mindre, att de belopp, som staten

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 7 saml. 28 häft. (Nr 42.)

Utskottet.

genom beviljande av anslag eller genom andra åtgärder ställer till de kungl. teatrarnas förfogande, äro mycket betydande, än även att dessa teatrar äro för sin verksamhet i hög grad beroende av det bistånd, som staten lämnade dem. De sålunda angivna förhållandena borde, anförde utskottet vidare, föranleda, att de kungl. teatrarna befriades från skyldigheten att inbetala nöjesskatt till Stockholms stad. Den sålunda förordade ändringen i nöjesbeskattningen genomfördes medels följande lagstiftningsåtgärder. I nöjesskatteförordningen infördes en bestämmelse, enligt vilken densamma icke skulle äga tillämpning å nöjestillställning, anordnad av kungl. teatern eller kungl. dramatiska teatern i Stockholm å lokal, som för teaterns verksamhet i huvudstaden stadigvarande begagnades. Samtidigt antogs en särskild förordning, genom vilken bestämdes, att vid nämnda teatrar nöjesskatt skulle uttagas enligt de grunder, som tillämpades beträffande andra nöjestillställningar i Stockholms stad samt att skattens avkastning skulle användas för nämnda teatrars verksamhet enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.

Det undantag från grundsatsen, att nöjesskatten är en kommunal skatt, som 1923 års ifrågavarande riksdagsbeslut otvivelaktigt innefattar, har sålunda motiverats därmed, att de allmänna reglerna för den kommunala nöjesbeskattningen i tillämpningen hade visat sig leda till en beskattning, som berörde vissa institutioner, vilka såsom beroende av statens ekonomiska bistånd icke borde drabbas av den ifrågavarande kommunala beskattningen. Också erhöll undantagslagstiftningen, som ovan nämnts, den formen, att nöjestillställningar vid de kungl. teatrarna förklarades icke vara underkastade den nöjesskatt, som regleras genom den kommunala nöjesskatteförordningen, samtidigt som dessa tillställningar blevo föremål för en särskild beskattning, vars avkastning inflyter till statsverket för att tillföras de kungl. teatrarnas verksamhet.

För det nu föreliggande förslaget torde icke kunna åberopas något skäl av den natur, som, på sätt nyss nämnts, var bestämmande för 1923 års ändring. De bärande motiven äro här operans kulturella betydelse för hela landet, dess behov av understöd och skäligheten i att Stockholms stad lämnar bidrag till verksamheten vid denna institution. Den ändring i nöjesbeskattningen, som nu ifrågasättes, avser sålunda intet annat än ett disponerande från statens sida för ett visst ändamål av en del av nöjesskattens avkastning inom en viss kommun.

Vid undersökning av de konsekvenser, som vardera av de båda ifrågavarande ändringarna kan tänkas medföra, framgår följande. Endast i sådana fall av kulturell betydelse, då anstalter, vilka understödjas av allmänna eller eljest genom statsåtgärder anskaffade medel, hava att redovisa nöjesskatt, synes 1923 års lagstiftning kunna skäligen anföras såsom stöd för avvikelser från regeln, att nöjesbeskattningen skall uppbäras för vederbörande kommuns räkning. Med den ändring, som nu föreslås, förhåller det sig helt annorlunda. Skulle densamma genomföras,

kunde den icke utan fog åberopas till stöd för att till statsverket indraga anparter av kommunernas nöjesskattemedel, så snart det gällde viktiga kulturella ändamål, vilkas främjande kunde anses böra vara föremål för såväl statens intresse som vederbörande kommuns omsorg.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att motionärernas förslag icke låter förena sig med principen för den gällande kommunala nöjesskatte-lagstiftningen.

Om utskottet av sålunda anförda skäl icke kunnat tillstyrka bifall till motionerna, vill emellertid utskottet, som behjärtar syftet att tillföra kungl. teatern en ny stadigvarande inkomst, icke underlåta att hänvisa till vissa uttalanden av stadskollegiet och inom stadsfullmäktige i Stockholm, vilka synas giva vid handen, att nämnda syfte kan vinnas, därest frågan om anslag åt kungl. teatern kommer under stadsfullmäktiges prövning. Bevillningsutskottet har från stadskollegiet mottagit en skrivelse, i vilken kollegiet på anförda skäl hemställt, att utskottet ville avstyrka bifall till de föreliggande motionerna. I nämnda skrivelse har stadskollegiet förklarat sig icke vilja bestrida, att Stockholms stad har ett stort intresse av operans verksamhet och dess upprätthållande på en hög konstnärlig nivå, samt, efter erinran om en pågående utredning rörande operans ekonomi, uttalat, att därest berörda utredning skulle giva vid handen, att utöver de anslag, som staten i form av direkta bidrag eller på annat sätt kunde komma att lämna operan, jämväl ett bidrag av kommunala medel funnes böra ifrågasättas, borde, enligt stadskollegiets mening, framställning härom göras till Stockholms stad och staden lämnas möjlighet att i vanlig ordning pröva densamma. Vidare har utskottet tagit del av protokoll över Stockholms stadsfullmäktiges yttranden den 18 februari 1924, då nämnda till utskottet ställda skrivelse anmäldes. Dessa yttranden synas giva gott stöd åt antagandet, att en framställning från kungl. teatern om anslag av Stockholms stad skulle komma att av stadsfullmäktige upptagas välvilligt och prövas med beaktande av operans betydelse för Stockholms stad.

Den i stadskollegiets skrivelse omnämnda utredningen, vilken verkställdes av särskilda, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 juni 1923, av chefen för ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga, har numera slutförts och de sakkunniga hava den 29 nästlidna april avgivit betänkande rörande kungl. teaterns ekonomi och konstnärliga verksamhet. I betänkandet har erinrats om det genom de föreliggande motionerna väckta förslaget, därvid de sakkunniga, som förklarat sig icke ingå på frågan om lämpligheten i övrigt av den ifrågasatta åtgärden, velat framhålla den synnerligen stora betydelse, som det i motionerna avsedda årliga bidraget skulle hava för operans verksamhet. Icke minst på grund av vad de sakkunniga i detta ämne anført, torde det vara att vänta, att kungl. teaterns styrelse kommer att hos Stockholms stad göra framställning om ett årligt anslag till verksamhetens bedrivande.

Under återopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, I: 83 av herr Rune m. fl. och II: 140 av herr Bengtsson i Norup m. fl. angående skyldighet för Stockholms stad att av inflytande nöjes-skatt avstå viss andel till statsverket för att tillgodoföras verksamheten vid kungl. teatern, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 maj 1924.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Gustaf Nilsson, Örne, Rune, Ericson i Obergå Bårg, Boman, Jönsson i Boa, Johansson i Kullerstå, Olsson i Ramsta, Lithander, Hedlund i Östersund, Olsson i Golvvasta, Lövgren, Heyman*, Johansson i Hornsberg, Carlsson i Gävle, Björklund och Olsson i Gävle*.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservationer:

av herrar *Rune, Ericson* i Obergå och *Olsson* i Ramsta, vilka ansett, att utskottets motivering bort hava följande lydelse:

»Det av motionärerna framställda förslaget till åstadkommande av ökat och mera stadigvarande ekonomiskt stöd åt kungl. teatern har enligt utskottets mening kommit i ett nytt läge genom vissa uttalanden av stadskollegiet och inom stadsfullmäktige i Stockholm, vilka uttalanden synas giva vid handen, att det av motionärerna avsedda syftet antagligen kan vinnas, därest frågan om anslag åt kungl. teatern kommer under stadsfullmäktiges prövning.

Bevillningsutskottet har från stadskollegiet mottagit en skrivelse, i vilken kollegiet på anförda skäl hemställt, att utskottet ville avstyrka bifall till de föreliggande motionerna. I nämnda skrivelse har stadskollegiet förklarat sig icke vilja bestrida, att Stockholms stad har ett stort intresse av operans verksamhet och dess upprätthållande på en hög konstnärlig nivå, samt, efter erinran om en pågående utredning rörande operans ekonomi, uttalat, att därest berörda utredning skulle giva vid handen, att utöver de anslag, som staten i form av direkta bidrag eller på annat sätt kunde komma att lämna operan, jämväl ett bidrag av kommunala medel funnes böra ifrågasättas, borde, enligt stadskollegiets mening, framställning härom göras till Stockholms stad och staden lämnas möjlighet att i vanlig ordning pröva densamma. Vidare har utskottet tagit del av protokoll över Stockholms stadsfullmäktiges yttranden den 18 februari 1924, då nämnda till utskottet ställda skrivelse anmäldes. Dessa yttranden synas giva gott stöd åt antagandet, att en framställning från kungl. teatern om anslag av Stockholms stad skulle komma att av stadsfullmäktige upptagas välvilligt och prövas med beaktande av operans betydelse för Stockholms stad.

Den i stadskollegiets skrivelse omnämnda utredningen, vilken verkställdes av särskilda, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 juni 1923, av chefen för ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga, har numera slutförts och de sakkunniga hava den 29 nästlidna april avgivit betänkande rörande kungl. teaterns ekonomi och konstnärliga verksamhet. I betänkandet har erinrats om det genom de föreliggande motionerna väckta förslaget, därvid de sakkunniga, som förklarat sig icke ingå på frågan om lämpligheten i övrigt av den ifrågasatta åtgärden, velat framhålla den synnerligen stora betydelse, som det i motionerna avsedda årliga bidraget skulle hava för operans verksamhet. Icke minst på grund av vad de sakkunniga i detta

ämne anfört, torde det vara att vänta, att kungl. teaterns styrelse kommer att hos Stockholms stad göra framställning om ett årligt anslag till verksamhetens bedrivande.

Och att ett skäligt anslag till kungl. teatern då även kommer att av stadsfullmäktige beviljas, synes utskottet i betraktande av de uttalanden, som ovan omförmälts, sannolikt.

Under sådana förhållanden och då motionärerna med sitt förslag i sak endast åsyftat att förskaffa kungl. teatern ett välbehöfligt och stadigvarande årligt anslag, synes det utskottet icke nödigt att ingå i bedömning av den omstridda frågan, huruvida den ifrågasatta ändringen uti förordningen om nöjesskatt lämpligen bör vidtagas.»

av herrar *Gustaf Nilsson, Bärög och Olsson* i Golvvasta mot viss del av motiveringen.